

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

70 let v Argentini

Leto LXXVII | 20. avgusta 2018 - Buenos Aires, Argentina | Št. 23

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

MLADINSKA IGRA V NAŠEM DOMU

Mladina nas je letos že v marsičem presenetila. Poleg tega, da so mladi dandanes bolj samozavestni in iznajdljivi so tokrat pokazali, da so tudi sposobni za igranje.

V soboto, 28. julija, ob 20. uri, je mladina priredila Kulturni večer v Našem domu v San Justu. Presenetila nas je na odru Frida Beznika s predstavo veseloigre »Večerja bedakov«, francoskega avtorja Francis Verberja, v slovenskem prevodu. Na pobudo centrale so sklicali vse mlade, ki jih veselijo ali imajo talent za igranje. Prijavilo se je kar lepo število mladih, ki so se vestno in z veseljem združevali ter med vajami poleg smeja in učenja poglobili tudi znanje slovenskega jezika.

Pred odrom je Mikaela Bokalič izrazila dobrodošlico vsem navzočim in na kratko predstavila vsebino igre. Omenila je dva pregovorja, s katerima je obsegla temo te predstave: »Nič ni to, kar izgleda« ter »Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade«. Če ste razumeli pomen obeh pregovorov, potem lahko sklepate, o čem se vije besedilo te igre.

Komedija predstavlja Pierra Brochanta, pariškega založnika, ki se vsako sredo zbira s svojimi prijatelji - vsi so pomembni pariški poslovneži - na srečanje, ki ga imenujejo »večerjo bedakov«. Vsak mora na srečanje pripeljati najbolj butastega tipa, iz katerega se potem lahko norčujejo. Tisti, ki predstavi najbolj butasto osebo, prejme priznanje ob koncu večera. Brochant je našel svojega gosta, Françoisa Pignona, zaposlenega na Ministrstvu za finance, ki je imel za »konjička« graditi modele znanih stavb z vžigalicami. Tisti popoldan pred večerjo Brochanta začne boleti hrbtenica, medtem je žena Christine odšla iz doma še predno bi prišel njegov »butec« Pignon. Brochant se ne more udeležiti večerje. Ostane doma s Pignonom, katerega prosi, naj mu pomaga zaradi bolečin v hrbtenici. Brochant prejme telefonski klic od žene, ki mu sporoči, da ga bo zapustila. Zato prosi pomoč Pignona, da izvede vrsto klicev, da bi ugotovil, kje je njegova žena. Toda edino, kar Pignon s telefonskimi klici doseže, je velika zmešnjava.

Za režijo igre se je mladina obrnila na gdč. Ivano Tekavec, ki je že izkušena v tem, ter dobrovoljno dela z mladino in zna usklajati

vaje s časom mladih, ki se v tej dobi borijo s težavami izpitov.

Da je prišlo do zaželenih in uspešnih dosežkov, je bilo potrebno veliko truda, časa in požrtvovalnosti.

Moram priznati, da so se vsi nastopajoči, kljub razmeroma kratkemu času, dobro naučili in odigrali svoje vloge. Izredno prepričljivo je zaigral Pignona Danilo Bonino, ki se je že večkrat izkazal za dobrega igralca. Ravno tako je Brochant zaigral izkušen komedijant Vanči Štrubelj. Tania Oblak nam je predstavila preprosto a elegantno in pametno ženo, Christine. Isto velja za ostale vloge: dr. Archambaud - Sebi Žnidaršič, Leblanc - Niko Oblak, Cheval - Tomi Grohar in Marlene - Maria Paula Mehle, ki je izvrstno zaigrala svojo vlogo; vsi so nas z lahkoto zvalili v zgodbo in nas prepričali o dogajanju, ki se je vršilo na odru.

Lepo so opremili prizorišče: g. Tone Oblak, Pavel Zafra in pomočniki. Za luči in zvok je poskrbela skupina Luč in zvok iz San Justa. Z mikrofoni in zvočnimi efekti se je ukvarjala Sonia Miklič. Za odrom sta se oglasila Gabi in Mati Oblak. Šepetalki sta bili Gabi Oblak in Tatjana Malovrh. Za kostume je poskrbela Ivana Tekavec, za maskiranje Tatjana Groznik in za pričeske Ana Clara Zafra. Prispevali so s pomočjo tudi Martin Godec, Marko Malovrh ter odbor Našega doma San Justo.

Večer se ni končal s predstavo igre. V spodnjih prostorih je mladina pripravila Umetniško razstavo. Mnogo mladih umetnikov je delilo svoje umetniške sposobnosti in kreativnost.

Prispevali so s fotografijami: Clari Aguilar, Martin Aguilar, Veronika Brula, Matjaž Godec, Paula Jakoš, Barbara Kržišnik, Natalia Kržišnik, Cecilija Loboda, Cecilija Malovrh, Mikaela Malovrh, Toni Podržaj, Gabriel Ravnik, Niki Štumberger in Cecilija Urbančič.

Z likovno umetnost, oblikovanjem in keramiko: Karolina Kenda, Malena Cane Tomšič, Micaela Podržaj in Milena Zupanc.

Prelepi prijateljski večer pa se ni zaključil brez večerje in še posebej, ko je bil na vrsti golaž in smo ga lahko užili ob prijatnem zvoku inštrumentalne glasbe dueta, ki ga sestavljata Branko Marinič in Dani Vasle.

Marta Urbančič Oblak

SAN MARTÍN | 70 let prve slovenske maše

Na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta 1948, je bila stolnica v San Martinu polna Slovencev, ki so prvič po prihodu v Argentino poslušali pridigo v slovenskem jeziku; gospod svetnik Karel Škulj je bil dobil od nadškofa msgr. J. Solarija iz La Plate izjemno pravico, da sme to storiti.

V nedeljo, 12. avgusta 2018, je bila prireditev ob praznovanju 70-letnice prve slovenske svete maše v okraju San Martín, na katero sta vabila Župnijski pastoralni svet in Slovenski dom.

Proti poldnevu se je pričelo zbiranje na Plaza San Martín pred katedralo. Pevski zbor pod vodstvom prof. Lučke Marinček Kastelic je že prepeval v cerkvi, ko je p. Roberto Di Francesco, župnik »Parroquia Jesús Buen Pastor«, sprejel narodne noše, učence slovenske šole »Dr. Gregorij Rožman« z učiteljicami, vabljeni goste, duhovnike, ministrante in vse, ki smo prisostvovali koncelebrirani sveti maši; vodil jo je delegat za slovensko dušno pastirstvo v Argentini, msgr. Jure Rode ob somaševanju duhovnikov: p. Roberto, sanmartinski župnik g. Igor Grohar, g. Robert Brest, lazarist g. Toni Burja iz Slovenske vasi; asistiral sta bogoslovca Peter Ravarotto Voršič, »Parroquia San Isidro Labrador, CABA« - bivši učenec Rožmanove šole, ter Franco Zapaja, »Parroquia Jesús Buen Pastor, Catedral de San Martín«.

Janez Filipič, cerkovnik od leta 1999, je bral uvode v posamezne dele svete maše, ki se je darovala za vse žive in pokojne dušne pastirje v San Martinu in v zahvalo ob 70. obletnici slov. maše v tem okraju; prvo berilo je podal Matjaž Filipič, drugo berilo ga. Mara Filipič, pri pridigi nas je nagovoril msgr. J. Rode. Po molitvi vere je sledil blagoslov nove podobe Marije Pomagaj, katere okvir je delo Janeza Filipiča; vsi navzoči - med katerimi so bili predstavnica Veleposlaništva Republike Slovenije v Buenos Airesu, svetovalka ga. Petra Česen Čatar ter predsednik društva Zedinjena Slovenija, inž. Jure Komar in njegova žena - smo poljubili sliko in za spomin dobili svetinjice Blažene Device Marije iz Medžugorja, ki jih je lansko leto Janez prav tam dal blagosloviti. S prošnjami za vse potrebe so sodelovali sanmartinski predstavniki letošnje RASTi, darove sta na oltar prinesli članici ZSMŽ, skupina mladih in otroci so Boga slavili s petjem in igranjem na kitaro; zazvenela je zahvalna pesem, še Marija skozi življenje in mogočna Jubilate Deo, medtem ko smo se vsi pripravljali na skupno sliko na zunanjih stopnicah.

Jubilejno slavje se je nadaljevalo v Slovenskem domu; na dvorišču je navzoče pozdravil predsednik doma Viktor Leber; pred spominsko ploščo je kot poklon ob 60-letnici smrti svetnika Karla Škulja (1883 - 1958) obudil nekaj spominov na pogreb dušnega pastirja in poudaril njegove vrline in velike zasluge, nato je dekleta v narodni noši položila šopek k plo-

Slika Tone Belec

šči. Potem je Lučka Marinček Kastelic prevzela besedo in ge. Mari Filipič izročila ročno izdelano priznanje v spomin in zahvalo rajnemu Janku Filipiču (1924 - 2005), dolgoletnemu cerkovniku - po domače mežnar; ga. Mara je od vnukinje v narodni noši prejela tudi šopek.

Precej kasneje, kot je bilo načrtovano, smo vstopili v spodnjo dvorano; g. Igor je prevzel molitev pred jedjo, po kateri nam je skupina mladih postregla z odličnim kosilom, ki so ga pripravili Tomaž Filipič, Brigi Leber Medvešček, Monika Verbic Leber, Silvija Rupnik Dimnik in Kristjan Tašner. Ob posladku je Janez Filipič izrazil nekaj osebnih misli in se zahvalil svoji družini, članom Župnijskega pastoralnega sveta in »nedeljskim voznikom« (skrbijo za prevoz duhovnika) za sodelovanje in podporo; v imenu »Farnega sveta«, ki ga sestavljajo Tone Belec, Matjaž Filipič, Monika Zupanc in Tomaž Filipič, Lučka Marinček in Toni Kastelic, Marta Jenko in Marko Škulj, sta Lučka in Marta v znak zahvale in priznanja za dolgoletno, vztrajno in požrtvovalno delo poklonili darila tako Janezu kot ženi Silviji Lovšin. Za tem je govoril p. Roberto Di Francesco, ki je pohvalil slovensko skupnost v San Martinu ter poudaril važnost in pomen ohranjanja ne samo duhovne, temveč tudi kulturne in narodne identitete.

Po kavi in pecivu smo izpolnili zadnjo vendar pomembno točko sporeda: pete litanije Materje Božje v kapeli zavoda Srca Jezusovega, nasproti Slovenskega doma, ki jih je na orglah vodila prof. Lučka in v spremstvu nekaj članov Pevskega zbora; posvetilno molitev je zmolil g. Igor, sledil je blagoslov z Najsvetejšim, na koncu še Marijina pesem. Tako smo zaključili prelepo praznovanje in se zahvalili Bogu in Materi Mariji za 70 let duhovnega življenja skupnosti v San Martinu.

Prispevali so s svojim znanjem in delom: Mikaela Podržaj - grafično oblikovanje, Lučka Marinček Kastelic - namizni aranžmaji in šopki, člani odbora SDSM in mladina - priprava in posprava dvorane, Tone Belec - fotografiranje, Franci Petkovšek - video posnetek, Marko Medvešček in Luka Škulj - zvočna operaterja, Regina Truden Leber - na spletu.

Marta JŠ

Marjan Šarec novi predsednik vlade

V četrtek, 17. avgusta, so poslanci s 55 glasovi za in 31 proti Marjana Šarca potrdili za devetega predsednika slovenske vlade.

"Vse svoje moči bom usmeril v to, da bo dobro za vse,"

je po prisegi povedal do sedaj najmlajši predsednik vlade v samostojni Sloveniji.

Sliki Janko Koželnik

SLOMŠKOV DOM | 48. Mladinski dan

V nedeljo, 5. avgusta, je mladina Slomškovega doma pripravila svoj 48. Mladinski dan.

Dan smo pričeli ob 8:00 s turnirjem v odbojki. Igrali so fantje, organizirani v ekipah po domovih, in dekleta, v ekipah po RAST-eh. Vreme je bilo prijetno in tisti, ki nismo igrali smo lahko med tem, ko smo gledali tekme, uživali na soncu.

Ob 11:45 smo pa še formalo začeli prireditev in sprejeli naše goste: dvignili smo slovensko in argentinsko zastavo in predsednica mladine, Štefi Bokalič, je pozdravila vse navzoče. Nato smo se pomaknili v dvorano, kjer smo imeli sveto mašo, ki jo je daroval g. Robert Brest. Mladina je poskrbela za splošno organizacijo maše.

Po maši je bilo kosilo, ki so ga pripravile mamicice, in med tem se je nadaljeval turnir. Skozi ves dan smo gostom nudili torte, ki so jih pripravile mamicice in dekleta mladine, mladci in mladenke so pa ponudili kavo in piškote.

Ob 19:00 smo se spet zbrali v dvorani: na vrsti je bil kulturni program. Navzoče je pozdravil predsednik mladine, Niko Selan, tudi g. Toni Burja, in Toni Podržaj v imenu centralnega mladinskega odbora.

Sledila je glavna točka programa, igra »Niti tat ne more pošteno krasti«. Ni dolgo kar je bila ta komedija na odru Slomškovega doma, a tokrat smo jo v celoti pripravili mladi. Nastopali so: Mikela Osterc, Majda Godec, Diana Smole, Damijan Malalan, Martin Loboda, Tomi Selan in Tomi Lenarčič. Za režijo so pa poskrbeli Maja Podržaj, Štefi Bokalič in Tomi Lenarčič. Gledalci so dvorano napolnili do zadnjega kotička in z

močnim aplavzom nagradili mlade na odru!

Po končani igri smo razdelili nagrade športnim zmagovalcem dneva: medaljo so prejela dekleta skupine RAST XLVII, pokal pa fante iz Slomškovega doma.

Zahvalili smo se Andrei Quadri Brula za pomoč pri scenografiji, Štefanu Godcu za maskiranje, Marcelu Bruli za kostume, Mari Miklavc in vsem mamicam za pripravo okusnega kosila, Franciju Miklavcu za pomoč pri ražnju, odboru doma za pomoč pri splošni organizaciji dneva, ter našemu mladinskemu referentu Janku Koželniku, ki nam je vedno na razpolago za vse, kar potrebujemo in še mladcem in mladenkam za pomoč pri postrežbi kosila.

Kulturni program smo zaključili s petjem naše mladinske himne, nato smo se pa odpravili na dvorišče Slomškovega doma, kjer so bili na razpolago čevapčiči, patys in torte. Tako smo ob okusni večerji in dobri družbi še malo poklepetali, predno smo se veselili in zadovoljni odpravili domov.

Štefi Bokalič

PRISTAVA | Predstavitev knjige

V nedeljo, 12. avgusta, smo na Pristavi kot ponavadi imeli sv. mašo, ki so jo pripravili mladci in mladenke. Po kratkem odmoru in zajtrku smo se zopet zbrali v zgornji dvorani. Na majhni mizici so bile razstavljene knjige in za prigrizek mandeljni, suhe slive in bonbončki. V ozadju je bil postavljen velik plakat z naslovom knjige.

Marija Zuc je predstavila Emo Urbančič Marušič in opisala njeno celotno študijsko in karierno pot. Nato je prevzela besedo Ema. Povedala je, da je predvsem žena, mati, babica in ženska, ki rada dela za druge, za pomoči potrebne. Za zgled ji je bila mama, ker je vedno opazovala in se učila od drugih, ki so bili v slabšem položaju kot oni, pa se ni pritoževala. V krogu enajstih bratov se je naučila negovati druge. Bolni brat je nanjo vplival tako, da je še raje pazila bolnike, da je bila srečnejša, če je mami pomagala

la pri tem delu. To jih je zelo povežalo in kot družina so se vsi lepo vrstili in ga pazili. Umril je pred kratkim v 58. letu starosti. Čeprav so morali opustiti veliko reči, kot na primer počitnice, se ji ni zdelo hudo. Pesem jih je družila.

Že zgodaj se je odločila, da bo medicinska sestra. Doživela je enkratno izkušnjo, ko sta z možem šla v Kalkuto. Zanj je mati Terezija zgled prostovoljnega dela in predanosti. Tam je opazovala in tudi sama z veseljem delala ter oskrbovala druge. Rekla je, da je to bilo novo poglavje, da ima od tam polno lepih doživetij. Knjigo je pisala devet let, vzpodbujala pa sta jo mož in hčerka, ki se je takrat še učila za zdravnico. Knjiga »Los cuidados del cuidado« je naravnana pozitivno, ni knjiga boleznij, je knjiga za boljše počutje, zato nosi podnaslov »Abriendo alas al bienestar«. Pesmi in zgodbe, ki so v njej, je sama spisala. Lepa knjiga je, privlačna, ne moreš je odložiti iz rok. Včasih smo potrebni takšnega branja, da se naučimo, kako je življenje lepo kljub težavam, kako smo lahko veseli, če se sami pazimo in če z optimizmom zremo v prihodnost.

Marija se ji je lepo zahvalila, mi pa tudi z močnim aplavzom. Ema, hvala za tako prijetno in poučno druženje!

Monika Češarek Kenda

ŽAL MI JE, VSE JE RES

V novinarstvu normalnih demokracij ni boljšega, kot biti na srečni strani resnice, ki omogoča čisto vest in boljši spanec in, če gre za pomembna razkritja, še javno odobravanje. Kaj se dogaja pri nas, ko se v medijih vsiljuje norma, da se za dejstva proti centrom moči ne izplača izpostavljati, da te pustijo na cedilu in je pravzaprav bolje upogniti hrbet?

Udba in sodelavci

Nekaj dni po pogromu v aferi Intervju me je na RTV iskal nekdanji agent SDV. Povedal mi je, da je to, kar se mi dogaja, »udar podzemlja, bivše Udbe, ki je brezobzirna, z lovkami povsod, tudi v tej hiši«. Govoril je o usklajenem napadu v poglavitnih medijih, ki jih obvladujejo »oni«. Ni pozabil dodati, da se bo po javnih in direktnih napadih sproti odvilo tudi podtalno, umazano, z govoricami in lažjo. Ob slovesu je opisal, kdaj se je v njem prelomilo. Pred osamosvojitvijo je bil med udbovcov, ki so vsako leto okrog 1. novembra tudi več tednov noč in dan v kamufliranih šotorih stražili nad brezni v Kočevskem rogu, in skrivoma fotografiral svojce pobitih, ki so prihajali na morišča. Milica jih je potem prestregla, vse popisala in kaznovala. V spominu mu je obležala podoba ženske v črni ruti, ki je pred jamo prišla z dečkom in deklico, verjetno vnukoma. Tudi njo so fotografirali, ujeli in komandir milice je nato vpil nanjo pred otrokoma in jo poniževal; ona pa je le izdabila, da je želela prižgati svečo. Kričal je nanjo, da »razdvaja narod in blati ugled borcev«.

V novinarstvu je vedno bojazen, da storiš napako in imaš potem težave. Dobro, to se zgodi vsakemu, a praviloma ni tako usodno, kot je npr. v medicini ali letalstvu. V povezavi z zgodovino je najslabše, če se ti prikraje falsifikat, trditev, da spregledaš nekaj, kar ne drži. A še huje in moralno zavrženo je, če podležeš močnim, glasnim, zato ker so vplivni, na oblasti in te lahko prizadenejo, izsiljujejo, zamenjajo, in zatajiš šibke, ki ti ne morejo nič. Temu so podlegli številni.

Nisem posebno pogumen človek, a vendar mi je opisano tuje. Zato me toliko bolj čudi in žali, da se moram braniti zato, ker smo v intervjuju z dr. Dežmanom predstavili v stroki že znana dejstva v zvezi z razmerji med žrtvami in storilci med vojno in po njej, glede odnosa do grobov in morišč protirevolucije, pa tudi hipokrizije glede posmrtnih ostankov partizanskih borcev, kjer je bilo na primerih povedano, da je tudi borčevskemu vrhu zanje malo mar. To, da je komunistična gverila med vojno pobila več Slovencev kot sovražnih vojakov, da je več ljudi pomorila po vojni kot med njo in podobno, pa je povsem dokazano. Kdo ima problem, če se podoba druge svetovne vojne na Slovenskem in obdobje po njej spreminja v skladu z neizpodbitnimi dejstvi? Je kriv tisti, ki dejstva predstavi?

RTV kot otok avtonomije in zveza borcev

Če kdo, je javna televizija medij, ki si lahko in si mora privoščiti, da ni tabujev o pomembnih javnih vsebinah. Pa tudi, da ne naseda tistim, ki trdijo, da je tema »preveč občutljiva«, saj je to le manever prikrivanja zagovornikov revolucije, ki je zamlčano zlo povzročila, ne pa interes svojcev in demokratične javnosti, ki nedolžnih žrtev ne deli na »naše« in »vaše« in ki si govora o teh zgodovinskih dejstvih želi na vseh ravneh. Tema je podobno občutljiva, kot so holokavst, porajmos, gulagi, grozodejstva fašizma in nacizma, le da so komunistični zločini pri nas v večji meri še zamlčani in občutljivi za tiste, ki so jih zagrešili, in njihove somišljenike.

Če kdo, je javna televizija tista, ki je pri razkrivanju najhujšega kriminala – kar po-

“

Kdo ima problem, če se podoba druge svetovne vojne na Slovenskem in obdobje po njej spreminja v skladu z neizpodbitnimi dejstvi? Je kriv tisti, ki dejstva predstavi?

”

mori so – na strani desetletja zamolčanih, šibkih in brezimnih. Na RTV smo ustvarjalci različnih strok, sam sem dober poznavalec slovenske novejšje zgodovine, posebno začetkov medvojnega razkola, pa tudi povojnih pomorov, saj sem med redkimi, ki je videl njihovo razsežnost in govoril s številnimi pričami. Zato se pogosto in po mnenju nekaterih tudi pogumno, vsekakor pa zavestno izpostavljam, ko gre za obravnavo največjih zločinov na slovenskih tleh. Saj je res, kar pravijo: kaznovanje odgovornih ali vsaj razkritje dogajanja je ključ, da se zločini ne ponovijo. To velja za grozodejstva nacizma in komunizma, katerega nosilci so pri nas ukazali ujetnike pobiti in poskriti v jamah in breznih, zločince pa nagraditi s privilegiji in zaščito pred kaznijo do današnjih dni. Še več; tudi njihovi dejanski ali ideološki nasledniki so del privilegirane kaste, ki zdaj prek politike in medijev, ki jih obvladujejo, raziskovalcem medvojnega in povojnega zgodovine kričijo, da razdvajajo narod, da širijo sovražstvo. Perverzno, seveda in povsem prozorno s strani tistih, ki ne zmorejo niti toliko dostojanstva, da bi vrnili na reverz pridobljene preproge, umetnine in pohištvo meščanskih družin, ki jih je režim oropal in povečini pomoril ali izgnal.

Moje prednike so zaradi pogumnega domoljubja, sodelovanja s Tigrom, že pred vojno pregnjali in zapirali fašisti, med vojno zaradi delovanja za partizane nacisti, po vojni pa še komunisti. Kljub temu da nimam nobenega sorodnika, ki bi bil žrtev medvojnega ali povojnega pomorov, se mi zdi samoumevno postaviti se načelno proti okrutnemu ravnanju in zločinom vseh totalitarizmov, za dostojanstvo živih in mrtvih. To so vrednote mojega sveta, to sem jaz z vsemi siceršnjimi pomanjkljivostmi vred, in te drža, ki je nimam za

nič posebnega, ne morem in nočem zatajiti. Četudi vidim ob sebi oportuniste, ki govori-jo enako, se strinjajo, in ko je ugoden veter, podpirajo, a ko je treba odsekati in se postavi na stran neprijetne resnice, že ob pišu z nasprotni strani molčijo, se skrivajo ali celo ravnajo proti resnici in podležejo, upognejo hrbet pred močnimi.

Vplivi zveze borcev na RTV imajo dolgo zgodovino in za dogajanje pred letom 1990 lahko rečemo, »je bilo pač tako«. Vendar tudi po tem, ko so npr. pri gradnji avtoceste pri Tezmem naleteli na tisoče po vojni pomorjenih, je v montažo prispevka za večerna poročila prišel – seveda na povabilo urednika – šef zveze borcev, general Dolničar, in imel »koristne napotke«, kaj bo v prispevku in kaj ne. Borčevski zgodovinarji so si tudi kot cenzorji ogledovali pomembne oddaje pred predvajanjem. In ko so nepozorni uredniki leta 2004 spregledali, da sem naredil odlično, pozneje večkrat nagraden dokumentarni film Zamolčani – moč preživetja, ki ni bil vseh zvezi borcev, so v zadnjem hipu, na pritisk takratnega predsednika programskega sveta Janeza Kocijančiča, umaknili oddajo s sporeda in jo hoteli cenzurirati. (To, da so jo nadomestili z oddajo Rdeči veter in pozneje Zajedanci, je žal res.) Takrat se je javnost prvič uprla, hotela svojo oddajo, jo dobila in nagradila z rekordno gledanostjo. Tudi tokrat, za intervju z Dežmanom, ko je poleg številnih pohval na RTV priletelo nekaj kritik in nestrpnih napadov ZB in SD, so nekateri reagirali kot v transu in strahu, letali so po hiši, kot da gre za izredne razmere. Pa če ponovim za g. Marjanom Kokaljem: »Kdo je to strašno oko, ki gleda?« Če bi se pritožila Karitas in kaka stranka s krajšo zgodovino, se nihče ne bi vznemirjal in bi, verjamem, v kali zavrnili neosnovane napade in žalitve avtorja.

Na kateri strani si?

Ko prebiram zapise akterjev gonje proti oddaji Pričevalci in meni, ki sem očitno poglavitna tarča, intervju z dr. Dežmanom pa le povod, je razvidno naslednje: med močnejšimi napadalci so izključno taki, ki jih proži interes, lahko je ideološko prestižni, a v ozadju so službe, privilegiji, skratka, koristi njih in njihovih prednikov/potomcev, zato napadajo v zaščito tistega, kar nagonsko čutijo, da so pridobili tudi v okviru pridobitev revolucije, ki je okradla in pobijala, da je lahko nastala nova nomenklatura. Pri napadih primitivno odkrito, kot so vajeni iz komunizma, brezsravno uporabljajo laž, kot Tit Turnšek, ali bolj rafinirano manipulacijo, kot gospa Spomenka Hribar. Dejansko polzijo med ignorante, nekateri že zagovornike zločinov in precejajo kri nedolžnih, misleč, da se bo spremenila v studenčnico, v kateri si bodo oprali roke. Ne bo šlo. V razponu zgodovine bo glede teh vprašanj ostalo le dvoje. Na eni strani civilizirani ljudje z ničelno toleranco do vseh oblik nasilja vseh režimov, levih in desnih, in na drugi tisti, ki bi iz obsodbe zla izvzeli žrtve in nosilce ideologije, ki jih je indoktrinirala, dajala občutek varnosti, pomembnosti, ki jim je dala privilegije. Ti sedaj napadajo in zahtevajo ukinitve, odstranitve, cenzuro in so organizirali samoten miting proti javni televiziji, ker želijo tako, ki bo le zanje, kot nekoč, ko ne bo nič takega, čeravno resničnega, kar bi vznemirilo njihov spanec. Dva aktivista, bivša miličnika, sta odkrito grozila avtorjem oddaje ...

Na nasprotni strani stoji množica posameznikov in skupin, ki so dvignili glas za nazorsko pluralno javno televizijo, proti enoumju, za Dežmana, za Možina, za Pričevalce. V nasprotju s privilegiranimi bodo imeli zato, ker so se izpostavili, kvečjemu težave, saj niso na strani nomenklature, ki avantgardno deli službe, položaje in privilegije. Industrijski fevdalizem, je to nekoč poimenoval Milovan Djilas. Nekateri od teh, ki so se oglasili, imajo pomorjene sorodnike, družinske zgodbe, mnogi samo čisto vest, kot na primer vnuk partizana, dr. Aleš Štrancar, ki je Turnšku zab-

rusil: »Ti prepovedujem, da govoriš v imenu vseh borcev. V kolikor s takimi nizkotnimi napadi ne boš prenehal, te bom prisiljen kazensko ovaditi, saj v slovenskem narodu vzpodbujaš in širiš sovraštvo ter hujskaš ljudi.«

Pričevalci, slaba vest in »ukinimo avtorja«

Gospa Spomenka Hribar je prestopila mejnik spodobnosti, ko je napadla avtorja in oddajo Pričevalci, kjer so pravico do javnega spomina dobili številni potlačeni in ustrahovani. Njo to vznemirja in takih oddaj na javni televiziji ne bi smelo biti. Ne motijo je poštastne izjave Tita Turnška, ki drugače od svojih predhodnikov, ki sta partizanske pomore obžalovala, povojno početje opravičuje, napada ustavni red in žali svojce tisoče pomorjenih, ki so tudi uradno nedolžni. Ne moti je tudi restavriranje ideologije komunizma, ki je poleg nacifašizma uničila toliko človeških življenj, družin, gospodarstev in usodno okrnila čut za pravičnost in normalnost. Ni se oglasila, ko je maziljena umetnica zabrusila svojcem pomorjenih, naj si svečo zataknejo v rit, če ne vedo, kje so pokopani njihovi dragi. Gospe Spomenke tudi v dejanskem zagovoru borčevskih pritiskov ne vznemirja dejstvo, da so štirje v avtentičnih partizanskih dokumentih omenjeni komandanti in politkomisarji, Tone Vidmar, Bojan Polak - Stjenka, Janez Hribar in Alojz Poppek, vpleteni v pomor petdesetih Romov v lški maja 1942, še vedno narodni heroji! Na mestu bi bila pobuda, da se zveza borcev, če želi gojiti vrednote partizanstva, vsaj od takih distancira in jim odvzame časti, saj vendar pomori Romov in podobni zločini, upajmo, ne sodijo med vrednote NOB?

Ni zaslediti, da bi Hribarjeva javno obsodila ljubljansko mestno oblast, ki zavrača pokop nesrečnih romskih žrtev na Žalah, čeprav je župana Jankovića nekoč videla kot edinega rešitelja za Slovenijo. Kako normalno bi bilo in blagodejno, če bi se oglasila v zagovor teh, a slovenska stvar tudi po njeni zaslugi v svoji dominantni atmosferi noče biti več normalna. Kako drugače razumeti drznost privilegirane gospe, ki očita sovraštvo Pričevalcem, in ne tistim, ki ga evidentno širijo in zagovarjajo zločine. Prepričan sem, da kdor ne spoštuje Pričevalcev (ne nujno tudi njihovega avtorja) in se ne pokloni temu fascinantnemu korpusu spominske zgodovine, ki bo z leti le še pridobival vrednost, nima čistih namenov, in to velja za vse, ki za Titom Turnškom, nekaterimi nasledniki partije in bivšimi udbovci, pozivajo k ukinitvi oddaje oz. avtorja. To, da je oddaja pred leti ob bok dobila tudi sorodne Spomine z izključno partizanskimi izpovedmi, nikakor ne ublaži tegob, ki jih njihovi vesti povzročajo Pričevalci.

Sam pa sem vesel, da nam je uspelo posneti vrsto fascinantnih osebnosti, z najstarejšima Borisom Pahorjem in Ivanko Čoha, ki so bili rojeni še pred prvo svetovno vojno. Gospa Spomenka Hribar pa kar trdi, da so bili intervjuji »vedno bolj sovražno« obarvani, kar je povsem neresnično. Kje, kdo? Več sovraštva je v enem pismu Tita Turnška, ki mu sekundira Hribarjeva, kot pa v vseh dosedanjih 144 oddajah Pričevalci. Seveda imajo v oddaji prednost zamolčane zgodbe in zanimive osebnosti, in ne cenzorski kriteriji zveze borcev. A v več kot 30 Pričevalcih nastopajo nekdanji partizani in žrtve koncentracijskih taborišč, ki pa so osvobojeni jarma privilegijev in povedo tako, kot so pač doživeli. Nekaj več kot 20 pričevalcev se je borilo v protikomunističnih enotah, vsaj 13 pa jih je bilo prisilnih mobilizirancev v okupatorsko vojsko. Večina jih je trpela zaradi nacifašizma in komunizma. A slednjega se, zaradi slabe vesti nomenklature, naj ne bi več omenjalo oz. če že, samo tako, da privilegiranci ne bodo vznemirjeni. Seveda ni mogoče vsega naprtiti starim ljudem, zato je gospa Spomenka podcenjujoče do pričevalcev

izpostavila »krivdo« avtorja, ki da gostom »polaga v usta primerne odgovore«, kar je že zljajana krilatica iz ropotarnice zveze borcev. Organizacije, ki si vse od začetka s širjenjem laži, celo s peticijo in mitingi ter grožnjami avtorju prizadeva za ukinitve oddaje. Dejansko jih je davnih spominov starih ljudi strah. Kar ne morejo verjeti, kje se najdejo priče, celo očividci zamolčanih zločinov. Npr. sedaj že pokojna Anica Gruden, ki je 15-letna obstreljena preživela pomor njene družine in je nedavno umrla v Angliji. Njena izpoved pa je posneta in številna druga pričevanja: mobiliziranca o grozotah na ruski fronti, partizanske bolničarke Pavlinove, partizana in zapornika z Golega otoka Iga Sajovca ... Na mitingu v Kopru so vsepovprek vpili, da je vse laž, ko vprašamo, kaj konkretno, ne vedo odgovoriti. Skregani so z dejstvi in resnico. Skrajnež, ki mi je grozil pred RTV-jem, mi je na vprašanje, kaj v intervjuju ne drži, le zabrusil, da ga sploh ni gledal. Imel pa je transparent »Dovolj je pričevalcev«, »Zahtevamo izredno sejo programskega sveta«.

Ne bojte se ...

Ena od pričevalk, zdaj že pokojna Jelka Dolinar, šest let po krivici zaprta, je skoraj šest ur neprekinjeno pripovedovala svojo zgodbo. Ni želela odmora, le kozarec vode. Podobno številni drugi več ur; kako se to sklada s »polaganjem besed v usta«, ne bi znala pojasniti niti dušebrižna gospa Hribar. Zanima me, kako bi pričevanja snemala ona; bi lahko ljudje govorili vse, kar želijo, ali le, kar je »prav«? Bojim se, da je tisto, kar gospa Spomenko Hribar pri Pričevalcih najbolj zanima, pravzaprav njihov molk. Podobno kot to velja za Tita Turnška. Zato ukiniti, cenzurirati, da »bomo imeli mir, naj utihnejo«. S kakšno pravico? Kako si leta 2018 kdorkoli upa oblastno monopolizirati javno sfero, svobodo govora, avtonomijo medija? Prav za to gre!

O komunistični revoluciji in njeni prevladi v partizanskem gibanju so pojmi razčiščeni, le da nekateri ne morejo sprejeti njene zadnje konsekvence, da po kriterijih političnega in ekonomskega sistema maja 1945 ni nastopila svoboda, ampak diktatura. Ne morejo se sprijazniti, da sedaj nekdo z avtoriteto strokovnjaka z doktoratom, kot pravi gospa Hribar, razišče in razkrije nekaj drugega, kot sama misli. Zato izreka »fatvo«, češ da je vse skupaj oživljanje »domobranskega protikomunizma«, a s to zljajano ideološko etiketo ne reši bremena dejstev.

Sam (kot tudi kolega Dežman) zavračam nasilje vseh totalitarizmov 20. stoletja, vsi so pustili negativno sled tudi med mojimi predniki. Po enakih kriterijih, kar se mi zdi edino normalno, vrednotim nedolžne žrtve nacizma, fašizma in komunizma. In v inkriminirani oddaji intervju, če se nanjo vrnem, je šlo prav za to. Ljudje se čedalje bolj ostro ločimo na tiste, ki absolutno zavračamo nasilje katere koli ideologije, in tiste, ki so zločine komunistov, dokler se je dalo, zanikali ali prikrivali

“

Ljudje se čedalje bolj ostro ločimo na tiste, ki absolutno zavračamo nasilje katere koli ideologije, in tiste, ki so zločine komunistov, dokler se je dalo, zanikali ali prikrivali ali pa jih sedaj relativizirajo, celo opravičujejo in s prstom kažejo na drugo stran.

”

ali pa jih sedaj relativizirajo, celo opravičujejo in s prstom kažejo na drugo stran. In med nami je velika razlika, ne v nazivih, položajih, ampak v moralnem izhodišču. Z napadi, kot jih dopuščajo Turnšku, ki se vrača na izhodišča »vrednot« revolucije, nastaja prepad. Škoda, da gospa Hribar temu sicer malo odmaknjeno, pa vendar v jedru pripomore. Kako drugače razumeti njeno izjavo, da take oddaje »ne sodijo na prvi, sploh na noben program javne televizije.« Seveda je to predrzen signal nomenklature javni televiziji, ki naj ukine moje oddaje, da bodo imeli vplivni mir. Ni čudno, napovedal sem, da bo jeseni v Pričevalcih tragična zgodba družine Mayer, ki ji partizani ubijejo očeta, hči, sedaj 92-letna princesa Pignatteli, pa zatrjuje, da ji je takratni predsednik Kučan priporočil svojo prijateljico odvetnico, ki naj bi jo grdo oškodovala. Že lani je bila v hiši zmeda, ko je mafijško delovanje Udbe v gospodarstvu in bančništvu do današnjih dni razkril Rado Pezdir, nihče si ni upal po sledi naprej. Nekdanji predsednik Kučan pa se sploh ni odzval mojemu vabilu, da pride v intervju in zadevo pojasni. Morda mu je bliže rešitev, da bi zamenjali voditelja oddaje, in gospa Hribar ga pri tem razume. Napovedal sem tudi objavo pomembnih pričevanj iz Bele krajine v zvezi z okrutnim pomorom 70 Romov pri Mavrlenu julija 1942, ki ga nikakor ni mogoče obesiti nobeni oboroženi kolaboraciji in domobran- cem, ker jih takrat še ni bilo.

Žalitve »režimskih« zgodovinarjev?

Ker je tem resničnim pastem naše novejšje zgodovine nemogoče ugovarjati z dejstvi, na tiste, ki to razkrivamo, letijo očitki, da razdvajamo narod in krnimo ugled borcev. Prav podobno, kot je komandir milice v času enoumja očital vdovi, ki je prišla prižgat svečo v Kočevski rog. Poštenega udbovca je ta sprevržnost odvrnila od služenja režimu in podobno se – s takim podivjanim ravnanjem, kot ga uprizarja Turnšek – dogaja z demokratično mislečimi zdaj. Nihče, kar jih poznam, ne slavi zločinov kolaboracije, nacizma, fašizma, kar bi najraje očitali tisti, ki bi najraje ignorirali zločine komunizma. Tu naletimo tudi na nekatere zgodovinarje »stare šole«. Kljub oprijemljivim dokazom, zgodovinskimi virom in literaturi se obnašajo, kot da vsega tega ni, novih spoznanj ne upoštevajo in zavračajo dialog. Te, ki so hkrati dejavni v zvezi borcev ali so med ideološko bojevitimi govorniki borčevskih proslav, je Dežman ostro kritiziral. To je zmotilo kritike intervjuja, ki niso mogli nasprotovati njegovi vsebini in so potem vili roke: češ da se je o uglednih zgodovinarjih grdo govorilo. Dežman je bil oster ali bolje – piker, vendar do njihove dvolične nedialoške strokovne držbe.

Zgodovinarji dobro vemo, da so komunisti leta 1990, v času, ko je bil na čelu partije Milan Kučan, radikalno uničili arhive, da bi prikrili svoje zločinsko delovanje. A že iz fragmentov, sploh pa grobišč in pričevanj vemo, kakšni sta bili razsežnost zločinov in intenzivnost vsesplošnega terorja nad drugače mislečimi, posebej premožnimi. Kako je Udba vse do leta 1990 izvajala teror in delovala kot mafija. Dežman je bil kritičen tudi do aktualnega šefa zveze borcev in njegovega ožjega kroga. Razlogi so v zanikanju slovenskega holokavsta. Prejšnji predsedniki, tudi v resnici partizani, so po letu '90 zločine obžalovali, sedaj pa pride Turnšek, ki trdi, da so upravičeni, in celo napada sodno rehabilitirane žrtve komunističnega nasilja ter simbolno pomembna spravna sporočila predsednika Pahorja. Pa saj to je noro in to, da je Turnškov cesar nag, je treba povedati z odločno besedo, da bo konec sprenevedanja nad tem, kdo nas v resnici potiska v nevarno sfero sovraštva, kar opravičevanje zločinov nedvomno je.

Dr. Jože Možina, TV Slovenija
Sobotna priloga Dela, 17. 8. 2018

KOLEDAR

25. avgusta ob 15:00

Redni pouk SSTRMB

25. avgusta ob 20:00

Kulturni večer SKA
Slovenska hiša

26. avgusta ob 15:30

Srečanje molivk in molivcev živega
ročnega venca v Slovenski hiši

2. septembra

Mladinski dan na Pristavi

8. septembra ob 15:00

Redni pouk SSTRMB

9. septembra

Mladinski dan v
Našem domu San Justo

12. septembra ob 15:00

Redna seja ZSMŽ
Slovenska hiša

15. septembra ob 15:00

Redni pouk SSTRMB

15. septembra ob 20:00

Kulturni večer SKA
Slovenska hiša

22. septembra

Proslava šolskih otrok
na čast bl. Slomšku
Slovenska hiša

23. septembra

Mladinski dan v Slovenski vasi

29. septembra

15:00 Redni pouk SSTRMB
20:30 Pevsko glasbeni večer
Slovenska hiša

30. septembra ob 10:00

Zahvalna sveta maša v buenosaireški
stolnici ob 70-letnici prihoda
v Argentino.

OSEBNE NOVICE

ROJSTVO

2. avgusta je bil rojen **Juan Cruz Wilken**, mamica je Mercedes Barruti in očka Federico Wilken Komar.

Dobrodošel!

KJE NAJTI ŠE LEPŠI JE SVET?

PIRAN

Primorska

V vročih poletnih dneh je slovenska obala še prav posebno privlačna za domače in tuje obiskovalce. V njenih komaj 46 kilometrih najdemo mirna kopališča, pa tudi aktivno pristanišče - luko Koper. Danes vas vabimo na malo manj znane sprehode, da se naučite svežega morskega zraka!

Sprehod po Piranu do cerkve sv. Jurija

Piran je staro, nekdanje ribiško in solinarsko mesto v Slovenski Istri, ki s srednjeveško zasnovo z ozkimi ulicami in tesno stisnjenimi hišami navduši vsakega obiskovalca. Če se povzpnete po teh ulicah, pridemo do baročne cerkve sv. Jurija, od koder je čudovit razgled na morje in mesto. Cerkev je dobila današnjo podobo leta 1637. Poleg umetniških del v cerkvi si lahko ogledate zaklade župnijskega muzeja in arheološke najdbe pod cerkvijo. Osrednji

prostor v Piranu predstavlja Tartinijev trg, poimenovan po violinistu in virtuozu Giuseppeju Tartiniju. Ob obali je sprehajalna promenada, ob kateri nas vabijo na osvežitev mnogi lokali in gostilne s pestro ponudbo domače hrane in pijače. Iz Pirana je mogoče priti do Portoroža tudi peš ob čudoviti sprehajalni poti ob morju.

Pot nad Strunjanom do Belega križa

Iz Strunjana se mimo solin povzpnete do Strunjanskega ali Belega križa, ki stoji na pečini in ponuja čudovit razgled na najvišji jadranski klif, proti odprtemu morju in Italiji. Kakšnih 500 metrov nižje stoji cerkva, ki se jo tudi spleča ogledati. Več metrov visok beli križ je pomorščake vodil že leta 1600.

S kolesom od Izole in Sečovelj

Od Izole mimo Strunjana do Sečovelj vodi 16 kilometrov prijetne in lahke kolesarske poti. Na poti se peljemo celo skozi 550 metrov dobro osvetljen predor.

Štanjel

Štanjel je majhno slikovito kraško naselje v občini Komen, ki si ga je vredno ogledati. Zanj so značilne ozke ulice s kamnitimi hišami, kjer si je mogoče ogledati tudi raznovrstne kamnoseške izdelke. Izjemnost daje vasi obzidje z vhodnimi stolpi, grad (v katerem je tudi muzej), gotska cerkev z značilnim zvonikom in čudovit Ferrarjev vrt, v katerem so zaradi krasne arhitekture poleti številne poroke.

Krajinski park Sečoveljske soline

Vodeni ogledi po parku so namenjeni obiskovalcem, ki poleg sprehoda po parku želijo o Krajinskem parku Sečoveljske soline in tradiciji solinarstva izvedeti nekaj več. Voden ogled solin po Leri traja najmanj 1 uro in pol. Ogled vključuje približno 2 km dolg sprehod od vhoda na Leri do centra za obiskovalce in nazaj. Na poti vodnik - naravovarstveni nadzornik predstavi Krajinski park Sečoveljske soline (rastlinstvo, živalstvo, kulturna dediščina) ter postopek pridobivanja soli. V centru za obiskovalce je predviden ogled krajšega filma ter predstavitev vodnega režima z interaktivno maketo solin. Z razgledne ploščadi je možen tudi panoramski pogled širšega območja solin, v bližnji okrepčevalnici »Fioret« pa nudijo pijačo ter po predhodnem dogovoru tudi hrano. Na Leri je trgovina »Lera«, kjer lahko obiskovalci kupijo sol in z njo povezane druge izdelke. V nadstropju trgovine je galerija, kjer so razstavljena umetniška dela priznanih in manj znanih avtorjev.

Ogled rudnika v Idriji

Prijetno doživetje v Idriji je obisk drugega največjega živosrebrovega rudnika na svetu. *Želimo vam lep sprehod!*

ŠTANJEL

Spoštovani,

sva Marjeta in Matic Oblak. Poročila sva se maja 2015 in v letu 2016 prejela velik blagoslov- rodila se nama je hči Estera. V oktobru letos, pa se nam bo pridružil še en družinski član.

Oba z možem sva kot otroka rastle na kmetiji in podeželju. Domača zemlja nama veliko pomeni, prav tako pridelava in predelava domače hrane. Ko sva se odločala, kje bo najin prostor po soncem, sva si želela prav takega, kot ga pozna iz otroških let- kmetijo. Trenutno se s kmetijstvom ukvarjava v manjšem obsegu.

Zato iščeva investitorja za nakup večje turistične kmetije, ki ponuja ogromno možnosti in priložnosti (kmetijstvo, turizem, ponudba prenočišč) in se trenutno prodaja na spletu. Vesela bova, če se nama kdo, ki ga stvar zanima, oglasi na matic.oblak7@gmail.com. Hvala in vse dobro želiva! Bog Vas živi!

Marjeta in Matic

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Diagonal 160 Nº 5776
Villa Loma Hermosa (1657)
Buenos Aires, Argentina

Tel / Fax: 54 (11) 4769-0581 / 1653
antonio@podrzaj.com.ar
www.podrzaj.com.ar

Grupo HZ

Temple 2780 - Lomas del Mirador
Tel: 5168 6300 Fax | Fax: 5168 6305
www.hzgroup.com.ar

